

lag van Jonge-
(Art. 31 K.O.)
monstrantsche
Trecht.
afgevaardigden
en aangemeld
endrikslaan 94.
nden.
en ontvangen,
aan het sece-
gevuld, vóór 28
t met logies-
g organiseren
recht een ont-
l-Brabant aan
worden daar

groot.
Utrecht 1946:
Voorzitter,
cretaris,
Z. 52, Utrecht.

des middags
Gijtenbeek",
dering wor-
reformeerde
de Provincie

ij de Geref.
te spreken,
e voor alle
derhoudende

ch Jr, Groot

UIN

lering der
reformeerde
land

VAN DE
HOOL TE

ri:
e Kampen
ers:

C. Bouma
J. Cremer
Delleman
I. de Groot
Hartogh
Iser
J. Melma
Meulen
ien

der bladen,
s het eerst
blad met
hijnt thans
wil geen
blad" zijn.
choolblad"
alle Geref.
van harte
eenvoudi-
glichten op
den band
de Theol.
gen. Het
tazuin" is:
id in de

en Vrijdag.
anco per
artaal.
nummer

KAMPEN

natie"

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UW JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder. Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men
aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen.
Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. — Goes,
Telefoon No. 2424 — Postrekening No. 30800

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling.
Voor het Buiteland en Ned. Indië f 10.— per jaar.
Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: „Algemeene Genade, V. — Uit de Schrift: „Slaet dapper op de vlucht". — Bergen-Belsen. — Kerkelijk Leven: Een debaters handigheidje. Vrijgemaakte jeugd, behoudt uw werkelijk „vrije vaart". Ridderlijkheid. Prof. Greijdanus over de „zeftien punten". Reetorale rede Prof. Dr Greijdanus. „Het verhaal-Groen", dat geen verhaal is. — Groninger brieven. — Opvoeding en Onderwijs: Jongelingsverenigingen. — Stemmen uit onze Kerken: Mannenverenigingen. — Zending en Evangelisatie: De openbare les van onzen lector in de zendingwetenschap. — Perschoon: Incasseringvermogen. Atoombom op Hiroshima. — Boekbespreking: „Wij Calvinisten..... nu!" — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

„ALGEMEENE GENADE"

door
Prof. Dr K. SCHILDER.

V.

Maar zelfs wie tegenover dit laatste gevoelen zou willen stellen, dat er geen andere dan niet-verdiende gunst van Godswege tot den mensch komen kan, zou zeker ten antwoord krijgen, dat dit wordt toegestemd, doch dat de uitdrukking niet-verdiende gunst wil te kennen geven, dat God als Schepper welbehagen heeft (naar Genesis 1:31) in zijn werken. Ook in alle werk, dat na den val bewaard bleef, en geconserveerd werd, voorzover dat geschied is.

En daarmee zou de discussie dan weer herleid zijn, voor wat althans het zakelijke betreft, tot de vraag, of niet de term „gemeene gratie" zelf aanleiding heeft gegeven tot dergelijke steeds hernieuwde pogingen ter nadere bepaling van den inhoud van het begrip genade. Men kan en men mag niet verlangen, dat de term „genade", gebruikt door Kuyper en Bavinck, maar in het raam der gemeene-gratie-theorieën omnium consensu aanvankelijk afgewisseld met termen als lankmoedigheid, goedheid, welbehagen (in het kreuurlijke) en zoo voort, binnen het kader van die problematiek een voorrangspostie ontvangt boven andere, die minstens evenzeer, zoo niet veel meer, recht hebben op hanteering in betrekking tot het vraagstuk van Gods gezindheid ten aanzien van de wereld.

Immers, wat dit laatste aangaat, één onzer exegeten, Prof. dr S. Greijdanus, niet meer tot de jongeren te rekenen, heeft nog vóór het samenkomen der Sneeker Synode openlijk de vraag gesteld, of het niet-verdiend-zijn van hetgeen den zondaar in Gods voorzienigheid toekomt, reeds voldoende is om hanteering van het woord „genade" te wettigen. Als de steller dezer vraag een ontkenkend antwoord erop schijnt te willen geven, dan zijn we het daarmee eens. En we willen daarna denken, zolang wij te maken hebben met het probleem van Gods gezindheid jegens een gevallen wereld. Wij houden ons overtuigd, dat de meer acute, dan diep gewortelde belangstelling voor Kuyper's „Gemeene Gratie", benevens de behandeling van dit werk (in leidraden), als waren al zijn termen wetenschappelijk bedoeld, voor een groot deel verklaart, hoe het komt, dat onder ons de basis van het probleem van Gods gezindheid tegenover de gevallen wereld smaller is dan bij de vadersen.

Zij toch bedienend zich van meer dan één term: „gunst", maar ook „lankmoedigheid";

„genade", maar ook „verdraagzaamheid." Bij ons is telkens het eerste lid naar voren geschoven, met achteruitstelling van het tweede. Op dit punt is reformatie noodig en voegt het ons allen, te danken voor wat de „nieuwere meeningen" reeds hebben gepresteerd. Aan den anderen kant, positie kiezende in het heden, en daarbij ontwarende, dat óók onder de nieuwere meeningen¹⁾ er zijn, die de neiging verdragen tot het scheppen van een „voorrangspostie" voor het woord „genade" ter bepaling van de verhouding Gods tot de wereld naar haar kreuurlijke bestand, verhalen wij ons geen oogenblik, dat óók de confessie het woord „genade" (als gunst, uiting van welbehagen van den nog niet beleedigden Schepper en Verbondsgod) kent en gebruikt. En zeker achten wij het ongeoorloofd, iemand ook maar het minste verwijt te doen, als hij het woord „genade" gaarne gebruikt in een zin, dien ook de confessie kent. Het komt op de verbinding van de gedachten aan, niet op de termen in de eerste plaats.

Eindelijk, ter definitieve benadering van de „zakelijke beteekenis" der omstreeks 1936 bestaande meeningsschillen (die we wel niet kunnen thuis brengen onder de van synodewege bedoelde, wijl ze met geen gangbare leering kunnen vergeleken worden, nu deze ontbreekt, maar die we toch even aanroeren willen), merken we aan het eind van onze artikelenreeks het volgende op:

a) er is een verschil openbaar geworden in methode. Ondergeteekende, die daarin niet alleen stond, stelde den theologischen onderzoeker den eisch, te breken met de in de praktijk signaleerbare, maar nimmer theoretisch verdedigde methode der „vergelijking" van de huidige konkrete wereld met wat er „zou" geweest zijn, „indien" God na den val aanstonds de menscheid „had" verdaan, den tijd „had" afgebroken, en slechts een heil had overgehouden ter conserveering en regeering, benevens een menscheid h e m e l. Hij meent, dat deze methode onjuist is, ongebruikelijk, subjectivistisch, en vooral onschriftuurlijk.

Onjuist, — wijl men de werkelijkheid, die er heden is, en ten aanzien waarvan God de Heere woordopenbaring gaf, gelijk ze ook zelve openbaring van Hem geeft, alleen uit en overeenkomstig die openbaring, met inachtneming van haar meerdere of mindere duidelijkheid, moet willen kennen, en niet uit speculaties over mogelikheden, die nimmer zijn gerealiseerd. Geen hypothesen over wat „zou" hebben kunnen gebeuren, doch de openbaring Gods heeft ons te leiden in ons kennen en waardeeren van hetgeen God schiep en conserveerde en regeerde tot op heden.

Ongebruikelijk, — wijl de theologie geen enkel stuk der werkelijkheid, hoe dan ook, pleegt te bezien onder inrekeningbrenging alleen van wat na den val in de gegeven werkelijkheid, vergeleken met de vóór den val gegeven dreiging van dood en straf, voor onze oogen treedt. Wie trouwens met de „dreiging" (woordopenbaring van vóór den val) rekent, plaatst de gegeven werkelijkheid in het licht van „een" woord, niet echter van h e t Woord, waartoe immers veel meer dan

¹⁾ Want natuurlijk zijn er ook onder haar verschillen. Dacht iemand het anders? Zou een jonger geslacht in enkele jaren een eenheid tot in onderdelen bereiken, waar de vadersen gedurende tientallen van jaren over de kernproblemen verschillen?

de dreiging over de bondsbreuk te rekenen is, en dat sinds den val ons alleen toekomt uit de sinds den val veel breeder omvang nemende Schriftopenbaring.

Subjectivistisch, — wijl ze niet uit het Woord des Heeren, maar uit indrukken van het subjeet rekent en taxeert.

Onschriftuurlijk, — wijl ze, reeds in haar taxering der gegeven werkelijkheid onder het aspect van een gedreigden, maar nog niet vervulden vloek, verwaarloost de belofte, die in het geloof aanvaard worden moet, en zelve evenals de dreiging wacht op de volkomen vervulling. Wij meenen, dat deze slechts summier saamgevatte opvatting aangaande de methode van denken over de aanhangige vraagstukken juist is, en reformeend.

b) Er zijn voorts sinds enkele jaren meeningen voorgedragen over de verhouding tusschen Christus en den geconserveerden kosmos, die ondergeteekende niet deelen kan. Evenmin als analoge meeningen van ouderen, aan wie de Amsterdamsche Synode geenszins dacht. Dit was evenwel noch voor hem, noch voor den andere met hem rapporteerenden deputaat ook maar in het minst reden voor een advies tot kerkelijke bemoeiing. Want beiden waren overtuigd, dat in deze materie reeds uit de dagen van vóór-Kuyper's optreden de meeningen ten zeerste uiteengingen. Wat in sommige hier bedoelde concepten van Christus als tweeden Adam gezegd is, gaat trouwens goeddeels op dr. A. Kuyper terug, en staat met dezen theoloog afwijzend tegenover het standpunt, dat b.v. door Helenius de Cock is ingenomen ten aanzien van de vraag, of Christus tweede, of nieuwe Adam heeten mag.

Wij zijn van oordeel, dat de kerk zich aan de confessie heeft te houden, en daaraan alleen. Gevaar voor voortbouwen op één schriftuurlijk gegeven, met terzijdestelling van andere, of onder den invloed eener niet in alles getrouwe of puntige exegese, ligt voor ieder onzer dagelijks voor de deur. In den strijd over het gemeene-gratie-theoreem is door dr. Hepp onder meer aangevoerd, dat één der hier bedoelde concepten onjuist zou zijn, omdat z.i. de Schrift leerde, dat Christus niet in Adam begrepen was, wijl anders Adams schuld Hem toegerekend zou zijn. Maar reeds tientallen jaren geleden betoogde een ander onzer theologen, prof. Greijdanus, dat de toerekeningsgrond voor Adams schuld anders te stellen was, dan de zooveen bedoelde opvatting van Christus, als niet in Adam begrepen, als haar onderbouw aannam. Vragen als deze raken sinds oude tijden de dieptepunten der theologische bezinning, gelijk ook die der christelijke, schriftuurlijke wijsbegeerte. Juist in die grondvragen zullen tot den dag van Christus' wederkomst de geloovige denkers van elkander blijven verschillen. Zoolang nu hun arbeid niet tegen Schrift en confessie duide-lijk blijkt in te gaan, heeft de kerk, die immers voor verdieping en verheldering van haar belijden, deze moeilijke, zware worstelingen van haar tot wetenschappelijke arbeid geroepen kinderen dringend noodig heeft, hen te vergezellen niet met wantrouwen, doch met gebod.

3. In discussie kwam een nieuwere wijsbegeerte, die zelve niets liever wil, dan den dienst van opbouwende critiek ontvangen. Naast de onder b) bedoelde, en om gemelde reden niet nader omschreven grondgedachten, kwam nog één punt in discussie, dat het „gemeene-gratie"-probleem raakt: de aanvaarding nl. van een allen menschen eigen pistische functie, bij den één

rechts, bij den ander links gericht. Wij meenen, dat over dit functiebegrip discussie te verwachten is en profijtlijk kan zijn. Bezwaren daartegen kunnen de kerkelijke interesse eerst dan prikkelen, wanneer zij concreet worden geformuleerd, onder directe confrontatie met Schrift en belijdenis. Voorts bedenke men, waar de vraag naar gangbare leeringen gesteld is, dat het spreken van een pistische functie bewuste aansluiting zocht en ook wel vond bij dr. Kuiper's spreken over de „pistis“ als functie (Encyclopaedie); dat het begrip is opgenomen in een breed wijsgeerig verband, van de z.g. „wijsbegeerte der wetende“, en dat men derhalve dezen wijsgeerigen opbouw niet losmaken kan, ook in de beoordeeling niet, van wat men bij dr. Kuiper vond.

Voor zoover nu de spreekwijze, die daarbij in geding kwam, n.l. die van een pistische functie, naar rechts en naar links gericht, krachtens synodebesluit in de rapporten van de Amsterdamse deputaten alleen met gangbare meeningen in verband gezet mocht worden, is te dien aanzien ons resultaat, dat zij met de „gangbare meening“ van anderen die opponeeren in zoverre overeenkomt, als ook laatstgenoemde sprak van een algemeen en een bijzonder geloof (fides generalis et specialis). Erkennende, dat geloof verschilt van een pistische functie, meenen wij toch tusschen beide opvattingen parallelie te zien, in zóóverre n.l., als beide spreken van „geloof“ bij ieder mensch; en eveneens dat ze beide op Kuiper teruggaan. Er is evenwel geenerlei aanleiding om het denkproduct van de „fides generalis et specialis“, een voorrangspositie te geven boven de jongere spreekwijze van pistische functie.

En zulks om drie redenen.

In de eerste plaats, omdat óók in dezen geldt, dat gangbare meeningen te gelijk met de niet-gangbare in onderzoek behoren gebracht te worden.

In de tweede plaats, omdat het denkbeeld van algemeen en bijzonder geloof, vastgekoppeld als het is aan de reeds gememoreerde opvatting inzake het „algemeen getuigenis van den Heiligen Geest“, zelf reeds lang vóór dezen in discussie gebracht is, ernstige weerspraak vond en vindt, en geenszins als gangbare meening is aan te merken.

In de derde plaats omdat het begrip der pistische functie, ziet men eenmaal de dingen in wijder verband, op één bepaald punt tegen de gangbare meening der gereformeerde dogmatiek betreffende de „ingeschapen Godskenis“ in geen enkel opzicht strijdt, hetgeen wel het geval is bij de voorgedragen opvatting, inzake algemeen en bijzonder geloof. Laatstgenoemde opvatting immers houdt bij dr. V. Hepp o.m. in, dat vóór het reflexieve denken bij alle menschen door den H. Geest verzekering geschiedt omtrent verscheiden groepen van centrale waarheden, welke als gedachten op te vatten zijn en dus geenszins inhoudloos. Deze meening nu komt in verzet tegen de reeds sedert Voetius e.a. gangbare meening, volgens welke van de ingeschapen Godskenis uitgesloten moet geacht worden, dat zij een eigen inhoud zou hebben. Wie derhalve meent, het leerbegrip der „fides generalis et specialis“ te moeten propageeren, en uit dien hoofde tegen de aanvaarding van dat der pistische functie te moeten opponeeren, late én in kerkelijke én in wetenschappelijke discussies liever elke verwijzing naar gangbare leeringen achterwege. Want inderdaad: hier is nu werkelijk een gangbare leering, ook door Kuiper en Bavinck aanvaard, door hem zelf, ernstig weersproken.

Deze opmerking geven wij ten besluite: zij moge ons gevoelen adstrueeren, nu voor het laatst, dat de kerken verstandig zouden hebben gehandeld, door in alle vraagstukken, maar zeker in dat der gemeene gratie waarin de meeningen zóózeer uiteenloopen, ten eerste: geen gangbare meeningen vóórtijdig te onderstellen, ten tweede: deze nimmer te onttrekken aan onderzoek en toetsing.

Want niet dát deel der kerk, dat nieuwe meeningen voordraagt, maar de kerk zelf in haar geheel blijft altijd te reformeeren.

Non particula ecclesiae, sed ecclesia reformata semper reformanda.

Wij concludeeren:

a) afgezien van de in onze inleiding genoemde kernleer, valt te constateeren: tot gangbare le-

ringen inzake de „algemeene genade“ heeft het voorgelacht het niet gebracht; er was verschuiving in de ideeën, maar die was deels een verschuiving in goede, deels in kwade richting;

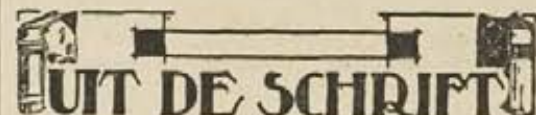
b) hetzelfde geldt voor onzen eigen tijd.

c) aan het besluit der synode van 1936 nopens opvattingen, die in dezen van de gangbare leeringen zouden afwijken, ontbreekt de feitelijke grondslag derhalve, waar immers de bovenbedoelde kernleer door niemand losgelaten of zelfs ook maar verzwakt is;

d) terwille van den ernst der zaak erkennen wij, dat onder de bij sommigen misschien als gangbaar geldende meeningen hier en daar bedenkelijke tendenzen liggen, welke tot zelftoetsing in samenwerking met alle gereformeerde denkers, ook ten behoeve van een zich steeds vernieuwend Schriftbewijs opwekken;

e) in de nieuwere meeningen is uiteraard gelijk ook onder de andere, nog onderling verschil;

f) doch ook een krachtig streven tot een verder indenken van de vragen van het gereformeerde denken en belijden.

SLAAT DAPPER OP DE VLUCHT!

Wanneer zij u dan in deze stad vervolgen,
vliedt in de andere. Matth. 10 : 23.

De laatste bladzij der Heilige Schrift bedreigt de lafaards (de „vreesachtigen“) met het oordeel der eeuwige excommunicatie.

Maar is wat Christus tot zijn twaalf apostelen (vs. 2) blijkens onzen tekst gesproken heeft, daarmee niet in volle tegenspraak? Hun wordt bevolen, de vlucht te nemen. „Als ze in de ééne stad u vervolgen, vlucht dan in de andere“.

Die uitspraak is één van de „cruces“ geworden, d.w.z. één van die bijbelplaatsen, waarmee velen geen raad wisten. En dat dateert niet pas van den laatsten tijd. De eerste christenen hebben het zwaar gehad onder vele systematische vervolgingen. De vraag, of een christen vluchten mocht, kwam dus onophoudelijk in discussie; ook wij zelf hebben in den bezettingstijd met het vraagstuk ons bezig moeten houden. Tertullianus, tegenover hem Athanasius, en vele anderen hebben zich uitvoerig met het vraagstuk bezig gehouden.

Wij voor ons vragen echter niet, of wel dit woord van Christus in overeenstemming is met dat andere op de laatste bladzijde der Schrift. We vragen het niet, omdat we van de overeenstemming der Schriftgedeelten onderling van te voren ons verzekerd plegen te houden: een geloofsvoordeel.

Trouwens, wat wil men hier anders? Wie meent, dat vs. 23 de lafheid niet maar aanbeveelt, doch zelfs beveelt, die bedenke, dat onmiddellijk daarna voorafgaat de belofte: „Wie volstandig zal blijven tot het einde, die zal zalig worden“. Hoe zou wat zich daarbij aansluit, een bevel tot prijsgeving van „volstandigheid“ kunnen zijn?

Het is bij voorbaat dus ons duidelijk, dat ons vlucht-bevel een opdracht tot dapperheidsbetoon is.

Trouwens, het vluchten als acte van lafheid kan hier niet aangeprezen zijn. De Heiland spreekt hier tot zijn apostelen, die tot de ontrouwe kerk gezonden worden, teneinde haar, vóórdat zij definitief verlaten wordt, alsnog op te roepen tot bekeering. Op dien bekeerings-kruistocht zullen zij vervolgd worden. Maar 't zal voorsnog blijven bij plaatselijke vervolgingen. Er zullen steden zijn, waar men hen achterna rijdt. En wat dan? Moeten zij dan maar den arbeid opgeven? Luidt de opdracht: vlucht dan naar het platteland? Of — houdt u verder stil?

Neen: de opdracht luidt: als de ééne gevaarlijke plek u het verblijf voor actief optreden daar onmogelijk maakt, zoekt dan de andere gevaarlijke plek op. Want de ééne stad werpt u uit, en in de andere kan dat spel van voren af aan weer beginnen. Gij moet die andere stad niet opzoeken om den vervolgingsdaemon speelsch uit te dagen. Neen — maar ge hebt ze te zoeken als de plaats, waar een opdracht te vervullen is, waar werk u wacht. Die steden zijn door Mij u ter visitatie aangewezen, en het zijn er vele — ge zult niet eens de lange lijst kunnen afwerken vóór de volgende openbarings- en heilshistorische ommekeer zal ingetreden zijn (vs. 23, b). En als ge dus uit het feit van de vervolgingen kunt concludeeren, dat ge in de ééne stad zijt gekomen aan het eind van uw werk (want de stadsautoriteiten hebben de macht, en gij gaat

als ongewapenden), welnu, vlucht dan niet in de stilte, en ook niet in de werkeloosheid, maar neemt dan de wijk naar de volgende werkgelegenheid. Dan neemt ge het kruis weer op u. Niet wanneer ge staakt. Het blijft er bij neerleggen? Vlak omgekeerd: met de bijl in de hand, den volgenden boom opzoeken: de bijl worde gelegd aan den wortel van alle boomen. Het Centraale Boschbeheer komt dan er bij te pas om met u af te rekenen.

Gaat dus naar de volgende stad. Naar de naaste locale concentratie van vleeschelijken onwil. Op die manier zult gij in uw werk volharden, en straks niet voor plaatselijke autoriteitjes, doch voor koningen en stadhouders geleid worden (vs. 18) en voor het Sanhedrin.

Hier wordt dus niet „gevlucht“ in de vlucht.

Hier wijkt alleen maar de naar het vleesch ongewapende voor den alzóó gewapende, doch dit, om aanstonds zijn geestelijke wapenen (dat zijn de zijne) te keeren tegen wie in 't wezen der zaak met de vervolgers één zijn. Heeft de ééne stier u omver gesmaakt? En is hij u voorbij gestoven? Dadelijk opstaan, — en den volgenden stier aanpakken.

De wijk nemen voor wie vleeschelijke macht hebben, voordat zij uw mond voor altijd sluiten kunnen, en dan weer dadelijk herbeginnen, dat is de dappere vlucht. Want buiten zullen zijn de lafaards.

K. S.

BERGEN-BELSEN.

*Een klauw van donkerheid en doodaververven.
De heil, die lacht naar hen die sterven
en Satan, zittend op zijn troon! —*

*Christus, Die boort door duisternis en sterven
Zijn blikken in de ziel van hen, die erven
eeuwige koninkrijken tot een woon. —*

*Een mensch, door Gods ontfermingen gebroken,
valt uit den doodsnacht en het hellestoken
in d' armen van Gods eeuwigen Zoon! —*

BERENDIEN MEIJER—SCHUILING.

EEN DEBATERSHANDIGHEIDJE.

In „Gereformeerd Weekblad“ van 18 Jan. j.l. zet Prof. Ridderbos Sr. echter zijn bespreking van wat ik zeg omtrent de tweede uitspraak der Synode van Aug. 1945 voort. Hij schrijft dan o.m. „De Schrift zelf onderscheidt tusschen „kinderen des vleesch“ en „kinderen der belofte“. Ik wees er op, dat het hertegenover niet kan baten, of Prof. Greijdanus al tracht aan te toonen, dat zulk een tweërlei in-zijn in het verbond een ongerijmdheid is. Als de Schrift het ons duidelijk leert, dan is daarmede voor ons reeds uitgemaakt, dat die rede-neeringen niet deugen en, schoon onbedoeld, feitelijk zijn een rationalistisch critiseeren van de leer der Schrift zelve.“

Laat me hierop antwoorden, dat Prof. Ridderbos Sr. het ook hier weer mis heeft. De Heilige Schrift leert niet duidelijk een tweërlei in-zijn in het verbond, en leert dit niet alleen niet duidelijk. Maar leert dat in het geheel niet, ook niet met wat Prof. Ridderbos hier schrijft. Dat is slechts theoretische constructie van Prof. Ridderbos Sr. e.a., die echter tegen de leer der Heilige Schrift ingaat, en die, wat de Heilige Schrift van het behooren tot het verbond of in-zijn in het verbond werkelijk leert, eigenlijk van alle kracht zoowel tot troost, als tot waarschuwing, berooft.

De Heilige Schrift leert wel, dat niet alle bondelingen het eeuwig heil van het verbond deelachtig worden. En dat het hierbij toegaat naar Gods eeuwigen raad. En dat wie dat heil eeuwig komen te genieten, dat deelachtig worden naar Gods eeuwige verkiezing en door de genadige werking Zijns Heiligen Geestes.

Maar zij leert ook, dat wie der bondelingen, dat heil niet deelachtig worden, het eeuwig komen te missen omdat zij dat niet achten, maar verworpen, Joh. 1:11; Hand. 13:46; Hebr. 6:6; 12:16—17; II Petr. 2:1 e.a., en dat het ook hierbij alles toegaat naar Gods raad, Matth. 18:7; I Petr. 2:8.

Maar dat is heel wat anders, en geeft heel wat andere voorstellingen, bevat heel wat andere consequenties, dan dat rationalistische gepraat van uitwendig en inwendig verbond, van uitwendige en inwendige zijde van het verbond, van tweërlei in-zijn in het verbond. Van al dat geredeneer weet de Heilige Schrift niets af, dat is maar dwaas menschengepraat, dat zich niet houdt aan de leer der

Heilige krachten en gemeen.

Niet critiseer Heilige!

Is dat?

Zeer!

Dat!

Dat!

in dit!

wraak

anderen

Maar

eeuwig

Lees

Uw dop

laten v

dezen v

spreken

VRIJGEWERK

In dit

onze les

Groning

hoe de r

Vonken

lingsver

tegenove

handen

te Amst

metho

schoeld

landse J

„gemeen

ligt thar

Vrije

Verbu

nazi-proj

in de ku

geknot,

heidsleu

noemden

houden,

krant he

toonon“

jegend,

over het

uw zelf

pronome

bogen al

wijs gen

zoo voor

Helias

zins als

een heel

de „nie

pel ook,

droten n

En zo

milita

vaart de

prompt a

Vaart.

Nu wi

allen ver

weten fei

vereenig

dit nieuw

Harde

Maar b

1): dat

G.G. de

kend. He

de kwest

orde kom

de weer,

goed moe

die vigila

te zeggen

er staat.

der in

manne

onder de

meer l

't klinkt

manne

doodleuk

nadat dan

zeggen

heeft me

wat meer

aangebro

van de i

en planne

Hoe sta

tegenover

Ongeveer

president

eenheids-

N. J. G.

van de

waakzaam

log met